

Öz

Amaç: Çalışma çocuk sahibi olmayan ancak gelecekte çocuk sahibi olmayı düşünen sağlık çalışanlarında doğum korkusu düzeyinin incelenmesi amacıyla yapılmıştır.

Gereç ve Yöntem: Araştırma tanımlayıcı türdedir. Araştırmanın evrenini Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Eğitim Araştırma Hastanesi'nde çalışan 959 sağlık çalışanından, çocuk sahibi olmayan 600 çalışan oluşturmaktadır. Herhangi bir örneklem seçim yöntemine gidilmemiş olup araştırma kriterlerine uygun 217 katılımcı (160 kadın, 57 erkek) ile çalışma tamamlanmıştır. Veriler Kadın Katılımcı Formu, Erkek Katılımcı Formu, Kadın Gebelik Öncesi Doğum Korkusu Ölçeği (KGÖ-DKÖ), Erkek Gebelik Öncesi Doğum Korkusu Ölçeği (EGÖ-DKÖ) kullanılarak toplanmıştır.

Bulgular: Katılımcıların yaş ortalaması 27.94 ± 5.38 'dir. %73.7'si kadın, %68.7'si bekar, %67.3'ü hemşire/ebe/sağlık memuru, %73.7'si üniversite mezunu, %82.5'inin gelir durumu orta düzeydedir. KGÖ-DKÖ toplam puan ortalaması 37.24 ± 10.02 , EGÖ-DKÖ toplam puan ortalaması 30.78 ± 9.89 'dur. Erkeklerin medeni durumu ve meslek bilgisi ile EGÖ-DKÖ arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmıştır ($p < 0.05$). Hem kadınların hem de erkeklerin Gebelik Öncesi Doğum Korkusu Ölçeğine göre en yüksek puan ortalamasının olduğu madde "doğum ağrısının çok şiddetli olacağından endişe duyma" maddesidir.

Sonuç: Çalışmada kadın ve erkek sağlık çalışanlarının orta düzeyde doğum korkusuna sahip olduğu tespit edilmiştir. Henüz çocuk sahibi olmayan ancak gelecekte çocuk sahibi olmayı düşünen bireylerde doğum korkusu gelişip gelişmediği değerlendirilmeli ve eğitim, danışmanlık gibi yöntemlerle doğum korkusu giderilmeye çalışılmalıdır.

Anahtar sözcükler: Doğum korkusu, gebelik öncesi, sağlık çalışanı

Abstract

Objective: The study was conducted to examine the level of the Childbirth Fear-Prior to Pregnancy in healthcare workers who do not have children but are considering having children in the future.

Material and Method: The research is descriptive. The population of the research consists of 600 non-children out of 959 healthcare professionals working at Recep Tayyip Erdoğan University Training and Research Hospital. No sample selection method was used, and the study was completed with 217 participants (160 female, 57 male) who met the research criteria. The data were collected using the Female Participant Form, the Male Participant Form, the Women Childbirth Fear-Prior to Pregnancy Scale (WCF-PPS), and the Men Childbirth Fear-Prior to Pregnancy Scale (MCF-PPS).

Findings: The mean age of the participants was 27.94 ± 5.38 year. 73.7% are women, 68.7% are single, 67.3% are nurses/midwives/health officers, 73.7% are university graduates, and 82.5% of them have a medium income. The total mean score of WCF-PPS was 37.24 ± 10.02 , and the total mean score of MCF-PPS was 30.78 ± 9.89 . A statistically significant difference was found between the marital status and occupational knowledge of the men and MCF-PPS ($p < 0.05$). The item with the highest mean score on the Childbirth Fear – Prior to Pregnancy Scale for both women and men is the item "worrying that the labor pain will be too severe".

Conclusion: In the study, it was determined that male and female health workers had a moderate fear of childbirth. In individuals who do not have a child yet but are considering having a child in the future, it should be evaluated whether the fear of birth develops and it should be tried to eliminate the fear of birth with methods such as education and counseling.

Key words: Fear of childbirth, pre-pregnancy, healthcare worker

¹Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği AD (Orcid no: 0000-0002-2315-9298)

²Öğr. Gör., Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Sağlık Yüksekokulu, Hemşirelik Bölümü, Psikiyatri Hemşireliği AD (Orcid no: 0000-0002-6887-4623)

Giriş

Doğum eyleminde, planlanan süreçlerin gerçekleşmesinin bazen mümkün olmaması, belirsizliklerin yaşanması nedeniyle çoğu kadında doğum eylemine ilişkin korku gelişmektedir. Doğum korkusu şiddetli düzeyde yaşandığında, doğum eyleminin gidişini olumsuz etkileyerek anne ve yeni doğanda komplikasyonların gelişmesine yol açabilmektedir. Bu nedenle doğum sağlık çalışanlarının doğum korkusuna ilişkin nedenleri araştırarak, gerekli önlem almaları önemlidir (1). Doğum korkusu doğumdan önce, doğum sırasında ve doğum sonrasında yaşanabilmektedir (2,3). Doğum korkusu, düzeylerine ve nedenlerine göre farklılık göstermektedir. Hafif ya da orta düzeyde doğum korkusu birçok kadın tarafından yaşanmasına rağmen, daha az sayıda kadın ise şiddetli düzeyde doğum korkusu yaşamaktadır (1). Birçok faktör doğum korkusu gelişmesinde rol oynamaktadır. Yaş, medeni durum, eğitim düzeyi, gelir düzeyi gibi sosyo-demografik özellikler; parite, gebelik haftası, doğum ağrısı ve önceki doğum deneyimleri gibi obstetrik özellikler; sosyal destek, eş desteği, öz-yeterlilik, travma sonrası stres bozukluğu, düşük benlik saygısı, çocukluk çağı istismarı ile anksiyete ve bu durumla baş etme yeteneği gibi psikososyal özellikler doğum korkusu ile ilişkili faktörlerdir (4).

Literatürde doğum korkusu ile ilgili yapılmış çalışmaların çoğunun örneklem grubunun gebeler olduğu saptanmıştır (5-14). Gelecekte çocuk sahibi olmayı düşünen kadın ve erkeklerde gebelikten önce doğum korkusu gelişebilmektedir. Bu durumda doğum korkusunun gebelikten önce tespit edilmesi ve bu bireylere daha erken dönemde müdahale edilmesi gerekmektedir (15). Stoll ve ark.'nın (2016) altı ülkedeki üniversite öğrencileri ile gebelik öncesi doğum hakkındaki korkularını ve tutumlarını değerlendirmek için yaptıkları çalışmada genç kadın ve erkeklerin doğum korkusu yaşadıkları saptanmıştır. Doğum korkusunun gebelikten önce gelişmesi durumunda gebelik düşünen genç kadın ve erkeklerin doğum yöntemi olarak sezaryeni tercih etmelerine

neden olabilmektedir (16).

İlk kez doğum yapacak olan kadınlar; yaşayabilecekleri durumları bilmedikleri ve doğum tecrübesine sahip olmadıkları için daha önceden doğum tecrübesi yaşamış kadınlara göre daha yüksek oranda doğum korkusu yaşamaktadırlar (17). Baba adaylarının yaşadığı doğum korkusunun en önemli nedenleri olarak, anne ve bebeğin zarar görmesi, eşinin yaşayacağı ağrı, çaresiz kalmak, bilgi eksikliği ve doğum sırasındaki riskli girişimler olarak belirlenmiştir (18).

Bu araştırma, çocuk sahibi olmayan ancak gelecekte çocuk sahibi olmayı düşünen sağlık çalışanlarında doğum korkusu düzeyinin incelenmesi amacıyla yapılmıştır.

Gereç ve Yöntem

Araştırma tanımlayıcı türde bir araştırma olarak Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Eğitim Araştırma Hastanesi'nde yapılmıştır. Araştırmanın evrenini hastanede çalışan 959 sağlık çalışanından, çocuk sahibi olmayan 600 çalışan oluşturmaktadır. Herhangi bir örneklem seçim yöntemine gidilmemiş olup araştırma kriterlerine uygun 217 katılımcı (160 kadın, 57 erkek) ile çalışma tamamlanmıştır. Araştırmaya dâhil edilme kriterleri sağlık çalışanı olmak, evli ya da bekar olup çocuk sahibi olmamak, gelecekte çocuk sahibi olmayı düşünmek, veri toplama sırasında gebe olmamak, iletişim problemi bulunmamak, çalışmaya katılmaya gönüllü olmaktır. Veriler Kadın Katılımcı Formu, Erkek Katılımcı Formu, Kadın Gebelik Öncesi Doğum Korkusu Ölçeği, Erkek Gebelik Öncesi Doğum Korkusu Ölçeği kullanılarak Mart 2019-Haziran 2019 tarihlerinde yüz yüze görüşme yöntemi ile toplanmıştır.

Kadın Katılımcı/Erkek Katılımcı Formları:

Araştırmacılar tarafından literatür doğrultusunda oluşturulan sosyo-demografik soruları içeren formlardır (15).

Gebelik Öncesi Doğum Korkusu Ölçeği:

Stoll ve arkadaşları (2016) tarafından geliştirilmiş, kadın ve erkeklerin gebelik öncesi doğum korkusunu ölçebilen, kişinin kendisi tarafından doldurulan bir ölçektir. Uçar ve

Taşhan tarafından 2018 yılında Türkçe'ye uyarlanarak, geçerlik ve güvenilirliği yapılmıştır. Ölçek, kadın ve erkeklerin doğum korkusuna en çok neden olan boyutları ("doğum ağrısı", "kontrol kaybı", "doğum ağrısı ve doğumla baş edememe", "komplikasyonlar" ve "geri dönüşümü olmayan fiziksel hasarlar") kapsamaktadır. 10 maddeden oluşan ölçek, 1'den 6'ya kadar numaralandırılmış yanıtları içeren ("1=kesinlikle katılmıyorum," "2=katılmıyorum", "3=kısmen katılmıyorum," "4=kısmen katılıyorum," "5=katılıyorum," "6=kesinlikle katılıyorum") altılı likert tiptedir. Ölçekten alınabilecek minimum puan 10, maksimum puan 60'dır. Madde toplam puanın yüksek olması yüksek düzeyde korkuyu göstermektedir. Stoll ve ark.'nın çalışmasında ölçeğin Cronbach's alfa değeri 0.86'dır (15,16). Uçar ve Taşhan'ın (2018) çalışmasında Kadın Gebelik Öncesi Doğum Korkusu Ölçeği'nin (KGÖ-DKÖ) Cronbach's alfa iç tutarlılık katsayısı 0.89, Erkek Gebelik Öncesi Doğum Korkusu Ölçeği'nin (EGÖ-DKÖ) Cronbach's alfa iç tutarlılık katsayısı 0.84'tür (15). Çalışmamızda Cronbach's Alpha değerleri; kadın ölçeği için 0.88, erkek ölçeği için 0.88, toplam ölçek için 0.89 olarak bulunmuştur.

Verilerin Analizi

Araştırmanın verileri SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) 21 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Veriler $p < 0.05$ düzeyinde anlamlı kabul edilmiştir. İkili bağımsız değişkenler ile Kadın-Erkek Gebelik Öncesi Doğum Korkusu Ölçeği puan ortalamasının karşılaştırılmasında Independent Sample t test, ikiden fazla olan bağımsız değişkenlerde ise One-Way ANOVA ve post hoc testler kullanılmıştır. Yaş ile ölçeklerin puan ortalaması arasındaki ilişkinin belirlenmesinde Pearson korelasyon analizi kullanılmıştır. Tanımlayıcı veriler yüzde, ortalama, standart sapma ile değerlendirilmiştir.

Araştırmanın Etik İlkeleri

Araştırma Helsinki Deklarasyonu Prensipleri'ne uygun olarak yürütülmüştür; araştırmada bilimsel ve evrensel ilkelere uyulmuştur. Recep Tayyip Erdoğan

Üniversitesi Tıp Fakültesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu Başkanlığı'ndan etik onay alınmıştır (Tarih: 11.03.2019 Sayı: 40465587-050.01.04-21). Veri toplamaya başlamadan önce kurum izni alınmıştır. Çalışanlar bilgilendirilmiş onamları alınarak çalışmaya dahil edilmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların Sosyo-demografik Özelliklerinin Dağılımı (n=217)

Sosyo-demografik Özellikler	Ort±SD Ortanca (Min-Max)	n	%
Yaş (yıl)	27.94±5.38 31 (18-49)		
Cinsiyet			
Kadın		160	73.7
Erkek		57	26.3
Medeni durum			
Bekâr		149	68.7
Evli		68	31.3
Meslek			
Hemşire/ebe/sağlık memuru		146	67.3
Hekim		36	16.6
Diğer		35	16.1
Eğitim durumu			
Lise		30	13.8
Üniversite		160	73.7
Lisansüstü		27	12.4
Gelir düzeyi			
Düşük		13	6.0
Orta		179	82.5
Yüksek		25	11.5

* Ort±SD: Ortalama±Standart Sapma, Min: Minimum, Max: Maksimum

Bulgular

Araştırmaya dahil edilme kriterlerine uyan 217 sağlık çalışanının bildirdiği veriler analiz edilmiştir.

Çalışmaya katılanların sosyo-demografik özellikleri Tablo 1'de verilmiştir. Sağlık çalışanlarının yaş ortalaması 27.94 ± 5.38 yıl, %73.7'si kadın, %68.7'si bekar, %67.3'ü hemşire/ebe/sağlık memuru, %73.7'si üniversite mezunu ve %82.5'inin gelir durumu orta düzeydedir (Tablo 1).

Çalışmaya katılanların Gebelik Öncesi Doğum Korkusu Ölçeği'nin cinsiyetlere göre ve toplam puan dağılımı Tablo 2'de verilmiştir. KGÖ-DKÖ puan ortalaması 37.24 ± 10.02 , EGÖ-DKÖ puan ortalaması 30.78 ± 9.89 , Gebelik Öncesi Doğum Korkusu Ölçeği toplam puan ortalaması 35.54 ± 10.36 'dır (Tablo 2).

Ölçekler	Ort±SD
Kadın Gebelik Öncesi Doğum Korkusu Ölçeği	37.24 ± 10.02
Erkek Gebelik Öncesi Doğum Korkusu Ölçeği	30.78 ± 9.89
Gebelik Öncesi Doğum Korkusu Ölçeği Toplam Puanı	35.54 ± 10.36

Çalışmaya katılanların sosyo-demografik özellikleri ile cinsiyetlere göre Gebelik Öncesi Doğum Korkusu Ölçeği puan ortalamalarının karşılaştırılması Tablo 3'te verilmiştir. Kadın çalışanlara ilişkin verilerde yaş ile KGÖ-DKÖ arasında anlamlı ilişki saptanmamıştır; medeni durum, meslek, eğitim durumu, gelir düzeyi ile KGÖ-DKÖ arasında istatistiksel olarak anlamlı fark yoktur ($p > 0.05$). Evli olanların, hekimlerin, lisansüstü eğitim ve düşük gelir düzeyinde olan çalışanların diğerlerine göre doğum korkusu puan ortalamasının daha yüksek olduğu saptanmıştır (Tablo 3).

Erkek çalışanlara ilişkin verilerde yaş ile EGÖ-DKÖ arasında anlamlı ilişki saptanmamıştır; eğitim durumu, gelir düzeyi ile EGÖ-DKÖ arasında istatistiksel olarak anlamlı fark yoktur ($p > 0.05$). Medeni durum ile EGÖ-DKÖ arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmıştır ($p < 0.05$). Bekar olan erkeklerin evlilere göre doğum korkusu düzeyi daha yüksektir. Meslek ile EGÖ-DKÖ arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmıştır ($p < 0.05$). Meslekte bulunun bu anlamlı fark hemşire/ebe/sağlık memuru grubu ile diğer grup arasındadır. Bekar olanların, hemşirelerin/ebelerin/sağlık memurlarının, eğitim durumu üniversite olanların ve düşük gelir düzeyinde olan çalışanların diğerlerine göre doğum korkusu puan ortalamasının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir (Tablo 3).

Çalışmaya katılanların cinsiyete göre gebelik öncesi doğum korkusu ölçeği maddelerinin puan ortalamaları Tablo 4'te verilmiştir. Her iki cinsiyette de en yüksek puan ortalaması olan madde "doğum ağrısının çok şiddetli olacağından endişe duyma" maddesidir. Kadınlarda en düşük puan ortalaması olan madde "doğumdan sonra vücudumun bir daha eskisi gibi olmayacağından korkuyorum" iken; erkeklerde en düşük puan ortalaması olan madde "doğumdan çok korkuyorum" olarak belirtilmiştir.

Tablo 3. Katılımcıların Sosyo-demografik Özellikleri ile Cinsiyetlere Göre Gebelik Öncesi Doğum Korkusu Ölçeği Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması (n=217)

Sosyo-demografik Özellikler	Kadın Gebelik Öncesi Doğum Korkusu Ölçeği					Erkek Gebelik Öncesi Doğum Korkusu Ölçeği				
	Ort±SD	Ortanca (Min-Max)	n	%	Test	Ort±SD	Ortanca (Min-Max)	n	%	Test
Yaş	27.23±4.98				p=0.392 r=-0.068	29.95±5.98				p=0.381 r=-0.118
Medeni durum										
Bekâr	37.09±9.86	37(12-58)	117	73.1	t=-0.311	33.15±9.89	32.5(10-51)	32	56.1	t=2.105
Evli	37.65±10.56	38(10-60)	43	26.9	p=0.756	27.76±9.20	28(10-44)	25	43.9	p=0.040*
Meslek										
Hemşire/ebe/sağlık memuru	37.36±9.71	37(12-60)	120	75.0	F=0.141	35.50±9.16a	35.5(10-48)	26	45.6	F=3.950
Hekim	37.57±10.25	38(16-54)	21	13.1	p=0.868	28.86±9.72ab	28(10-49)	15	26.3	p=0.025*
Diğer	36.10±12.03	37(10-58)	19	11.9		26.56±9.51bc	26(10-51)	16	28.1	
Eğitim durumu										
Lise	37.94±12.36	41(10-54)	19	11.9	F=0.244	25.18±7.13	23(16-41)	11	19.3	F=2.411
Üniversite	36.90±10.18	37(12-60)	116	72.5	p=0.784	32.27±10.06	31(10-51)	44	77.2	p=0.099
Lisansüstü	38.28±7.21	38(27-55)	25	15.6		29.00±12.72	29(20-38)	2	3.5	
Gelir düzeyi										
Düşük	39.75±15.42	46(19-60)	8	5.0	F=0.263	32.40±14.85	28(16-48)	5	8.8	F=0.278
Orta	37.09±9.47	37(10-58)	138	86.3	p=0.769	30.17±9.16	30(10-51)	41	71.9	p=0.758
Yüksek	37.28±12.29	37(16-56)	14	8.8		32.36±10.85	34(10-49)	11	19.3	

a-b: aynı harfe sahip gruplar arasında fark yoktur. t: Independent sample t-test, F: One-Way ANOVA, r: Pearson korelasyon *p<0.05

Tartışma

Araştırmada KGÖ-DKÖ puan ortalamaları sosyo-demografik özelliklerine göre anlamlı fark göstermezken, EGÖ-DKÖ puan ortalamaları medeni durum ve meslek bilgilerine göre anlamlı fark göstermiştir. Rüzgar'ın (2021) çalışmasında hem kadın hem de erkek öğrenciler için, Gebelik Öncesi Doğum Korkusu Ölçeği toplam puan ortalamalarının, öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerine göre anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir (19). Erkeklerde doğum korkusunu etkileyen faktörlere ilişkin farklı bulguların örneklem gruplarının bireysel özelliklerinden kaynaklanabileceği düşünülmektedir.

Araştırma kapsamındaki çocuk sahibi olmayan ancak gelecekte çocuk sahibi olma isteği bulunan hem kadın hem de erkek sağlık çalışanları gebelik öncesi doğum korkusu yaşamaktadır. Antic ve ark.'nın (2019) gebe olmayan kız öğrencilerde doğum korkusunu araştırdığı çalışma, öğrencilerin %25.9'unun klinik olarak anlamlı doğum korkusu bildirdiğini göstermiştir (20). Bu sonuçlar, gelecekteki bir zaman için düşünülen çocuk sahibi olma isteğinin kadınlarda ve erkeklerde gebelikten öncede doğum korkusuna neden olabileceğini göstermektedir.

Araştırmada sağlık çalışanlarının orta düzeyde gebelik öncesi doğum korkusu yaşadığı belirlenmiştir. Antic ve ark.'nın (2019) çalışmasında dört kız öğrenciden birinin şiddetli doğum korkusuna sahip olduğu tespit edilmiştir (20). Stoll ve Hall'un (2013) daha önce doğum yapmış ve çocuk sahibi olmak istemeyen öğrencilerin dahil edilmediği, yalnızca çocuk sahibi olma isteğini bildiren üniversite öğrencisi genç kadınları kapsayan çalışmada kadınların %13.6'sında (n=363) yüksek doğum korkusu saptanmıştır (21). Stoll ve Hall'un (2013) çalışmasında bazı genç kadınların şiddetli doğum korkusundan dolayı gebelikten tamamen kaçınmayı planlayabileceklerine bu nedenle de, doğum korkusunun eksik bildirilmiş olabileceğine dikkat çekilmiştir (21). Kapısız ve ark.'nın (2017) çalışmasında hemşirelik öğrencilerinin doğumla ilgili korkularının olduğu tespit edilmiştir (22). Rüzgar'ın (2021)

çalışmasında hemşirelik öğrencilerinin orta düzeyin üzerinde doğum korkusu yaşadıkları saptanmıştır (19). Doğum korkusunun şiddetinin ve doğum korkusuna neden olan faktörlerin araştırılması önemlidir.

Araştırmada kadınların gebelik öncesi doğum korkusu düzeyinin, erkeklerin gebelik öncesi doğum korkusu düzeyinden daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Güleç Şatır'ın (2020) çalışmasında "Doğum ve Ebeveynliğe Hazırlık" dersi öncesi hemşirelik bölümü öğrencilerinin Gebelik Öncesi Doğum Korkusu Ölçeği puan ortalaması 41.7 ± 8.3 , sonrası ise 37.7 ± 9.4 olarak bulunmuş ve aradaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptanmıştır (23). Yani eğitim, doğum korkusunun azalmasında etkili olmuştur. Çalışma bulgumuza ve Güleç Şatır'ın çalışma sonucuna dayanarak doğum korkusunu gidermek için gebelik ve doğumla ilgili eğitimlere önem verilmesi önerilmektedir.

Çalışmada her iki cinsiyet de doğum korkusuna ilişkin, en fazla doğum ağrısının çok şiddetli olacağından endişe duymaktadır. Literatürde de doğum korkusuna en fazla neden olan boyutlardan biri doğum ağrısı olarak belirtilmektedir (15). Gebelik ve doğum süreçlerine yönelik var olan korkuların gebelik deneyiminden önce ele alınması gerektiği düşünülmektedir.

Sonuçlar

Araştırmada sağlık çalışanlarının orta düzeyde gebelik öncesi doğum korkusu yaşadığı saptanmıştır. Erkek çalışanlarda gebelik öncesi doğum korkusu gelişmesinde etkili olan faktörler medeni durum ve meslek durumudur. Henüz çocuk sahibi olmayan ancak gelecekte çocuk sahibi olmayı düşünen bireylerde doğum korkusu gelişip gelişmediği değerlendirilmeli ve eğitim, danışmanlık gibi yöntemlerle doğum korkusu giderilmeye çalışılmalıdır. Gebelik öncesi doğum korkusu konusunun sağlık çalışanı dışındaki örneklem grupları ile de yapılması önerilmektedir.

Teşekkür

Yazarlar, çalışmaya katılan tüm katılımcılara teşekkür etmektedir.

Çıkar Çatışması Beyanı

Yazarlar tarafından herhangi bir potansiyel çıkar çatışması rapor edilmemiştir.

İletişim: Dr. Öğr. Üyesi Hacer Ataman
E-Posta: hacar.ataman@medeniyet.edu.tr

Kaynaklar

1. Uçar T, Gölbaşı Z. Nedenleri ve Sonuçlarıyla Doğum Korkusu. İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi, 2015;4(2):54-58.
2. Hofberg K, Ward MR. Fear of pregnancy and childbirth. Postgrad Med J, 2003;79(935):505-10.
3. Wijma K. Why focus on 'fear of childbirth'? J Psychosom Obstet Gynaecol, 2003;24(3):141-3.
4. Çiçek Ö, Mete S. Sık Karşılaşılan Bir Sorun: Doğum Korkusu. Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Elektronik Dergisi. 2015;8 (4):263-268.
5. Bülbül T, Özen B, Çopur A, Kayacık F. Gebelerin Doğum Korkusu ve Doğum Şekline Karar Verme Durumlarının İncelenmesi. Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi, 2016;25:126-130.
6. Körükcü Ö, Deliktaş A, Aydın R, Kabukcuoğlu K. Gebelikte Psikososyal Sağlık Durumu ile Doğum Korkusu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Clinal and Experimental Health Sciences, 2017;7:152-8.
7. Güleç D, Öztürk R, Sevil Ü, Kazandı M. Gebelerin Yaşadıkları Doğum Korkusu ile Algıladıkları Sosyal Destek Arasındaki İlişki. Türkiye Klinikleri J Gynecol Obst, 2014;24(1):36-41.
8. Barut S, Uçar T. Gebelerde doğum öz yeterlilik algısının doğum korkusu ile ilişkisi. Mersin Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi, 2018;11(2):107-115.
9. Şahin N, Dinç H, Dişsiz M. Gebelerin doğuma ilişkin korkuları ve etkileyen faktörler. Zeynep Kamil Tıp Bülteni, 2009;40(2):57-62.
10. Arslantaş H, Çoban A, Dereboy F, Sarı E, Şahbaz M, Kurnaz D. Son trimester gebelerde doğum korkusunu etkileyen faktörler ve doğum korkusunun postpartum depresyon ve maternal bağlanma ile ilişkisi. Çukurova Medical Journal, 2020;45(1):239-250.
11. Munkhondya BMJ, Munkhondya TE, Chirwa E, Wang H. Efficacy of companion-integrated childbirth preparation for childbirth fear, self-efficacy, and maternal support in primigravid women in Malawi. BMC Pregnancy Childbirth, 2020 Jan 21;20(1):48. doi: 10.1186/s12884-019-2717-5.
12. Sluijs AM, Wijma K, Cleiren MPhD, van Lith JMM, Wijma B. Preferred and actual mode of delivery in relation to fear of childbirth. Journal of psychosomatic obstetrics and gynaecology, 2020 Jan 3:1-9. doi: 10.1080/0167482X.2019.1708319.
13. Gönenç İM, Aker MN, Güven H, Moraloğlu Tekin Ö. The effect of the personality traits of pregnant women on the fear of childbirth. Perspectives in Psychiatric Care. 2020 Apr;56(2):347-354. doi: 10.1111/ppc.12440.
14. Johnson AR, Kumar MG, Jacob R, Jesse MA, Mary F, Agrawal T, Raman V. Fear of Childbirth among Pregnant Women Availing Antenatal Services in a Maternity Hospital in Rural Karnataka. Indian Journal of Psychological Medicine, 2019 Jul-Aug;41(4):318-322. doi: 10.4103/IJPSYM.IJPSYM_292_18.
15. Uçar T, Taşhan ŞT. (2018). Gebelik Öncesi Doğum Korkusu Ölçeğinin Türkçe Uyarlaması: Kadın ve Erkeklerde Geçerlik ve Güvenirlilik Çalışması. ACU Sağlık Bil Derg, 9(3):289-296. https://doi.org/10.31067/0.2018.43.
16. Stoll K, Hauck Y, Downe S, Edmonds J, Gross MM, Malott A, McNiven P, Swift E, Thomson G, Hall WA. Cross-cultural development and psychometric evaluation of a measure to assess fear of childbirth prior to pregnancy. Sexual & Reproductive HealthCare, 2016;8:49-54. https://doi.org/10.1016/j.srhc.2016.02.004.
17. Aksoy AN. Doğum Korkusu: Literatür Değerlendirmesi. ODÜ Tıp Dergisi, 2015;2(3):161-165.

18. Hanson S, Hunter LP, Bormann JR, Sobo EJ. Paternal Fears of Childbirth: A Literature Review. *J Perinat Educ* 2009;18:12-20.
19. Rüzgar E. Kadın hastalıkları ve doğum hemşireliği dersi alan ve almayan hemşirelik öğrencilerinde gebelik öncesi doğum korkusunun incelenmesi. Danışman: Öznur Gürlek Kısacık, Afyonkarahisar Sağlık Bilimleri Üniversitesi / Lisansüstü Eğitim Enstitüsü / Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, 2021.
20. Antic LZ, Rados SN, Jokic-Begic N. Are non-pregnant women afraid of childbirth? Prevalence and predictors of fear of childbirth in students. *Journal of Psychosomatic Obstetrics & Gynecology*, 2019,40(3):226-231. doi: 10.1080/0167482X.2018.1470162.
21. Stoll K, Hall W. Vicarious Birth Experiences and Childbirth Fear: Does It Matter How Young Canadian Women Learn About Birth? *The Journal of Perinatal Education*, 2013 Fall;22(4):226–233. doi: 10.1891/1058-1243.22.4.226.
22. Kapisız Ö, Karaca A, Süzer Özkan F, Gülen Savaş H. Hemşirelik öğrencilerinin doğum algısı. *Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 2017; 7(3):156- 160.
23. Güleç Şatır D. Hemşirelik Öğrencilerinde Doğum ve Ebeveynliğe Hazırlık Dersinin Doğum Korkusu ve Travmatik Doğum Algısına Etkisi. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 2020;10(3):423-428. doi: 10.5961/jhes.2020.402.

Fotoğraf: Dr. İsmail Aybey, STED Fotoğraf Arşivinden